

Nr 26

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om avdrag vid beskattningen för avsättning till brand- och stormskadefond vid skogsbruk, m. m.

(2:a avd.)

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I:78 av herr *Jonasson m. fl.* och II:100 av herr *Nilsson i Svalöv m. fl.* har hemställts, att riksdagen måtte

1) antaga följande

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 3 § 2 mom. förordningen den 30 november 1951 (nr 763) angående beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst

Härigenom förordnas, att 3 § 2 mom. förordningen den 30 november 1951 (nr 763) angående beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst skall erhålla följande ändrade lydelse.

3 §.

2 mom. I fråga — — — jordbruksfastigheten; samt

8) intäkt, som uppkommit därigenom att avsättning till särskilda investeringsfonder för förlorade inventarier och lagertillgångar återförts till beskattning under sådana förhållanden att, därest det återförda beloppet i stället utgjort köpeskilling för de förlorade tillgångarna, köpeskillingen enligt 6) och 7) ovan skulle ansetts såsom ackumulerad inkomst, så ock intäkt, som uppkommit därigenom att avsättning till skogskonto återförts till beskattning i samband med överlåtelse av jordbruksfastighet genom avyttring, skifte av dödsbo eller bodelning, dock att ränta som tillägges det återförda beloppet icke skall anses utgöra sådan inkomst.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

2) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte snarast förelägga riksdagen förslag till inrättande av brand- och stormskadefond vid skogsbruk med rätt till skattefri avsättning till sådan.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen II:100.

Enligt 1 § förordningen den 27 mars 1954 (nr 142) om taxering för inkomst av medel, som insatts å skogskonto, äger fysisk person, oskift dödsbo eller familjestiftelse, som haft intäkt av skogsbruk, rätt att för det beskattningsår varunder sådan intäkt uppburits insätta viss del av intäkten på särskilt konto i bank, s. k. skogskonto. För sålunda insatta medel erhåller den skattskyldige uppskov vid taxering till kommunal och statlig inkomstskatt. Skogskonto kan uppläggas hos riksbanken, affärsbank, sparbank eller centralkassa för jordbrukskredit. Ränta å insatta medel utgår efter den räntefot som banken bestämmer. Lagstiftningen om skogskonto är således tillämplig endast på skattskyldig, som är underkastad progressiv beskattning. Detta sammanhänger med att bestämmelserna i första hand avser att mildra verkningarna av beskattningens progressivitet och att desamma således ur denna synpunkt kan betraktas som ett komplement till reglerna om särskild skatteberäkning för ackumulerad inkomst.

Medel, som uttages från skogskonto, skall redovisas såsom inkomst i självdeklarationen för det beskattningsår, varunder uttaget skett. Längre tid än tio år må medel inte inestå å skogskonto.

Överlåter den skattskyldige fastighet, som utgör den väsentliga delen av förvärvskälla, för vilken insättning å skogskonto verkställts, skall inestående medel upptagas såsom bruttointäkt av skogsbruk för det beskattningsår, under vilket överlåtelsen ägt rum. Motsvarande bestämmelser gäller bl. a. vid skifte av dödsbo, som har medel inestående å skogskonto, samt i visst fall vid bodelning.

Förordningen den 15 maj 1959 om särskilda investeringsfonder för förlorade inventarier och lagertillgångar (de s. k. eldsvådefonderna) har till syfte att bereda möjlighet för rörelseidkare samt jordbrukare med bokföringsmässig redovisning till uppskov med beskattningen av försäkrings-

och liknande ersättningar för förlorade inventarier och lagertillgångar. Detta uppskov med beskattningen kan den skattskyldige begagna sig av för att anskaffa nya tillgångar. Ersättningsanskaffningen innebär att de nya tillgångarna i beskattningshänseende anses avskrivna med belopp motsvarande de ianspråktaga fonderna. Användes fondmedlen inte för avsett ändamål inom tre år, skall medlen återföras till beskattning jämte på visst sätt beräknad ränta. Efter dispens av riksskattenämnden kan uppskov med ersättningsanskaffningen beviljas för ytterligare tre år. Avdraget kan tillkomma såväl fysisk som juridisk person.

I samband med de år 1962 i anslutning till proposition nr 114 beslutade ändringarna i 1951 års förordning angående beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst avvisade riksdagen i enlighet med bevillningsutskottets hemställan i betänkande nr 47 motionsyrkande om att denna förordnings bestämmelser skulle göras tillämpliga, då å skogskonto insatta medel tvångsvis återfördes till beskattning vid avyttring av fastighet, vid skifte av dödsbo och vid bodelning. Till stöd för sin hemställan härutinnan anförde utskottet följande.

Såsom framhålles av departementschefen i propositionen bör en skogsägare i eget intresse inte utnyttja denna möjlighet till skatteuppskov i sådan utsträckning att behov av resultatutjämning uppkommer, då medlen återföres till beskattning. Om återföring sker i samband med skifte av dödsbo kan dock enligt propositionen vissa skäl tala för att beskattningseffekten mildras. Eftersom spörsmålet om dödsbos inkomstbeskattning emellertid för närvarande är föremål för prövning inom skatteflyktskommittén och då kommittén därvid även torde komma att beakta frågan om beskattningen av från skogskonto återförda medel — detta torde även gälla vid förekommande fall av bodelning — anser utskottet i likhet med departementschefen att kommitténs förslag bör avvaktas. Med det anförda avstyrker utskottet nu ifrågarörande motionsyrkanden.

Samtidigt avvisade riksdagen, likaledes enligt utskottets hemställan, motionsyrkande angående inrättande av brand- och stormskadefonder vid skogsbruk. Därvid åberopade utskottet följande.

Inledningsvis har utskottet uttalat att propositionen tagit sikte på en reformering av bestämmelserna om ackumulerad inkomst. Därvid har möjlighet beretts de skattskyldiga till särskild skatteberäkning beträffande inäkter i anledning av brand- och stormskador. Dessutom äger skogsägare i förekommande fall rätt till insättning å skogskonto. Spörsmålet om resultatutjämning genom utvidgad användning av kontometoden kommer, såsom torde framgå av det följande, att prövas av allmänna skatteberedningen.

Med hänsyn till vad nu anförts föreligger enligt utskottets mening inte anledning att tillsätta den av motionärerna begärda särskilda utredningen.

I föreliggande motioner framhålles till en början, att den svenska inkomstbeskattningen bygger på principen om beskattningsårets slutenhet. Detta innebär bl. a. att en inkomst, som i och för sig är hänförlig till flera år men av tekniska skäl kommer fram och redovisas ett visst beskattningsår, i sin helhet tages till beskattning under ett och samma år. Progressiviteten i den statliga inkomstbeskattningen leder då ofta till att skatten blir hårdare än om inkomsten fördelats på de år till vilken den egentligen hör. Intill dess vår skattelagstiftning ger bättre möjligheter till resultatutjämnning än som för närvarande är fallet, är bestämmelserna om särskild skatteberäkning för ackumulerad inkomst av mycket stor betydelse. I anslutning härtill tar motionärerna upp två frågor.

1) *Tvångsåterföring av medel som avsatts å skogskonto.* Rätten att avsätta medel till skogskonto utgör ett värdefullt inslag i försöken att få en rättvisare beskattning av inkomster som hänför sig till flera år men framkommer under visst beskattningsår. I vissa fall kan emellertid syftet härmed förfelas, nämligen då en tvångsåterföring av insatta medel måste ske i samband med avyttring av fastighet, skifte av dödsbo eller bodelning. För att i dylika fall en för hög skattebelastning skall kunna undvikas är det angeläget att någon form av utjämnning möjliggöres. Detta kan ske om uttaget får betraktas såsom ackumulerad inkomst.

Enligt 3 § 2 mom. 8) förordningen angående beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst skall intäkt, som uppkommit genom att avsättning till särskilda investeringsfonder för förlorade inventarier och lagertillgångar återförts till beskattning, under viss förutsättning få betraktas som ackumulerad inkomst. Motsvarande bestämmelser bör enligt motionärernas mening införas beträffande medel som avsatts till skogskonto och tvångsåterföres i fall som ovan berörs.

2) *Inrättande av brand- och stormskadefond vid skogsbruk.* Möjligheter att avsätta medel å skogskonto föreligger även för intäkt på grund av försäkring i samband med skada å växande skog genom brand, stormfällning m. m. Alternativt kan sådan ersättning betraktas såsom ackumulerad inkomst. I vissa fall kan emellertid omfattningen av skadorna vara så stora att ersättningarna härför avser tillväxt under ett betydligt antal flera år än de tio som i nyssnämnda fall maximalt är tillåtna för utjämnning av inkomsten respektive inkomstskatten. Hänsyn härtill bör enligt motionärernas mening tagas vid skattelagstiftningens utformande. Närmast till hands synes dem vara att medge inrättande av brand- och stormskadefond vid skogsbruk och tillåta skattefria avsättningar till sådan fond såsom gäller i fråga om rörelse och jordbruk med bokföringsmässig redovisning i fall av brandskada å lager och inventarier. Genom avsättning till investeringsfond för förlorade lagertillgångar och inventarier kan den skattemässiga

verkan av branden helt hävas. Det vore rimligt att för skogens del inrätta en motsvarighet till dessa s. k. eldsvådefonder. I en sådan brand- och stormskadefond borde få insättas hela det uppburna försäkringsbeloppet samt den likvid som avser avverkad brandskadad eller stormfälld skog. Detta bör enligt motionärerna inte få leda till att bestämmelserna om skatteberäkning för ackumulerad inkomst i avsedda fall upphäves, låt vara att denna skatteberäkning inte kan medges samtidigt med fondavsättning.

Utskottet

I förevarande betänkande behandlas vissa i motionerna I:78 och II:100 aktualiserade spörsmål, som sammanhänger med skogsbeskattningen.

1) *Beskattningen vid tvångsåterföring av medel som avsatts å skogskonto.* För att möjliggöra skattelindring beträffande s. k. ackumulerad inkomst antog 1951 års höstriksdag förordningen om beräkning av statlig inkomstskatt för sådan inkomst. Med ackumulerad inkomst förstås inkomst som åtnjutits ett visst beskattningsår men som är hänförlig till minst två beskattningsår. Principen för den särskilda skatteberäkningen är, att statlig inkomstskatt inte skall utgå med högre belopp än som skulle varit fallet om de i den ackumulerade inkomsten ingående intäkterna tagits till beskattning de år de intjänats eller på vilka de eljest belöper. Bestämmelserna i fråga blev föremål för översyn genom beslut av 1962 års riksdag.

I motionerna framställs ett lagstiftningsyrkande att bestämmelserna om ackumulerad inkomst skall få tillämpas, då skogskontomedel tvångsvis återföres till beskattning i samband med avyttring av fastighet, skifte av dödsbo eller bodelning. Motionärerna stöder sitt yrkande på att det är angeläget med någon form av utjämning så att man undviker en till följd av progressionen alltför hög skattebelastning.

Denna fråga behandlades i samband med att riksdagen, såsom tidigare nämnts, år 1962 ändrade bestämmelserna om ackumulerad inkomst. Motioner i ämnet lämnades emellertid då av riksdagen utan åtgärd i enlighet med vad bevillningsutskottet hemställde i sitt betänkande nr 47. Därvid åberopade utskottet bl. a. att en skogsägare i eget intresse inte borde utnyttja denna möjlighet till skatteuppskov i sådan utsträckning att behov av resultatutjämning uppkom, då medlen återfördes till beskattning. Detta uttalande, som avser avyttringsfallet, får alltjämt anses äga giltighet. Att insättningen på en gång upptas till beskattning kan inte heller anses oskäligt med hänsyn till att kontoinnehavaren vid överlåtelsen i allmänhet uppbär likvid, varmed skatten kan betalas. — Vad angår frågan om återföring vid skifte av dödsbo och vid bodelning ställde sig 1962 års utskott avvak-

tande med hänsyn till pågående utredning inom skatteflyktskommittén. Kommittén har i sitt numera avgivna betänkande (SOU 1963:52 s. 181) tagit upp frågan om möjlighet skall införas att överflytta skogskontoavsättningar på den som genom benefikt fång blivit ägare av jordbruksfastigheten men kommittén har avstått från att framlägga förslag med sådan inriktning. Skälet härtill har varit att avsättningarna får anses vara av personlig karaktär och att något större behov av överföringsrätt knappast kan anses föreligga. Genom att återföring vid arv skall ske först sedan arvskifte ägt rum, medger enligt kommitténs uppfattning redan gällande bestämmelser visst rådrum för avveckling av fondavsättningarna.

Såsom kommittén framhåller skall återföring vid arv ske först sedan arvskifte ägt rum. Detta torde även kunna åberopas till stöd för att det inte föreligger något större behov av tillämpning av reglerna för ackumulerad inkomst i förevarande fall. I sammanhanget bör beaktas, att dödsboet ofta torde ha möjlighet att reglera beskattningen genom frivilliga, successiva uttag under avvecklingstiden. Härigenom torde en viss progressionsutjämning kunna erhållas utan tillämpning av bestämmelserna om ackumulerad inkomst.

Med det anförda får utskottet avstyrka motionerna i nu förevarande del.

2) *Inrättande av brand- och stormskadefond vid skogsbruk.* Rörelseidkare och jordbrukare med bokföringsmässig redovisning äger rätt att vid inträffat försäkringsfall eller liknande händelse beträffande inventarier och lager skattefritt avsätta uppburen ersättning till särskild investeringsfond för förlorade inventarier och lagertillgångar (eldsvådefond). Om fondmedlen inte inom viss tid (tre eller efter dispens sex år) tas in anspråk för ändamål, som avses i förordningen om eldsvådefonder, beskattas medlen jämte ränta.

I motionerna yrkas att en motsvarighet till dessa eldsvådefonder inrättas för skogens del på så sätt att uppburna försäkringsbelopp och likvider för brandskadad eller stormfälld skog skall få skattefritt avsättas till brand- och stormskadefond.

Även detta spörsmål var med anledning av därom väckta motioner föremål för riksdagens prövning i samband med att riksdagen år 1962 antog ändrade bestämmelser om ackumulerad inkomst. Riksdagen avvisade detta motionsyrkande i enlighet med bevillningsutskottets hemställan i betänkande nr 47.

I likhet med vad som då uttalades finner utskottet inte skäl att tillstyrka det nu föreliggande motionsyrkandet med hänsyn till att frågan om en utvidgad användning av kontometoden kommer att prövas av allmänna skatteberedningen. I detta sammanhang vill utskottet erinra om de möjligheter till skatteutjämning som redan finns beträffande intäkter i anled-

ning av brand- eller stormskador, nämligen genom bestämmelserna om skogskonto, om ackumulerad inkomst och om värdeminskning å skog.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna jämväl i nu förevarande del.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att de likalydande motionerna I:78 av herr Jonasson m. fl. och II:100 av herr Nilsson i Svalöv m. fl. beträffande
1) beskattningen vid tvångsåterföring av medel som avsatts å skogskonto, samt
2) inrättande av brand- och stormskadefond vid skogsbruk
icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 8 maj 1964

På bevillningsutskottets vägnar:
JOHN ERICSSON

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar John Ericsson, Einar Eriksson, Stefanson, Oscar Carlsson, Lundström, Gösta Jacobsson, Enarsson, Paul Jansson, Sundin och Hellebladh; samt

från a n d r a kammaren: herrar Magnusson i Borås, Brandt, Allard, Gustafson i Göteborg, Nilsson i Svalöv, Kärrlander, Vigelsbo, Andersson i Essvik, fru Holmqvist och herr Enskog.

Reservation

av herrar *Stefanson, Lundström, Gösta Jacobsson, Enarsson, Sundin, Magnusson* i Borås, *Gustafson* i Göteborg, *Nilsson* i Svalöv, *Vigelsbo* och *Enskog*, vilka — under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I:78 av herr Jonasson m. fl. och II:100 av herr Nilsson i Svalöv m. fl. — ansett, att utskottet bort hemställa,

1) *beträffande beskattningen vid tvångsåterföring av medel som avsatts å skogskonto*

att riksdagen måtte antaga det vid motionerna fogade förslaget till förordning om ändrad lydelse av 3 § 2 mom. förordningen den 30 november 1951 (nr 763) angående be-

räkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst;
samt

2) *beträffande inrättande av brand- och stormskadefond
vid skogsbruk*

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemstäl-
la, att Kungl. Maj:t ville snarast förelägga riksdagen för-
slag till inrättande av brand- och stormskadefond vid skogs-
bruk med rätt till skattefri avsättning till sådan.